

El Gironès

ANY I

BIBLIOTECA PÚBLICA
GIRONA

NUM. 6

Redacció i Administració:
PLAÇA INDEPENDENCIA, 16. — Ent.

Diumenge 19 de Març de 1916

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Girona, trimestre 1'50 ptes.
A fóra 2'00 "
Numero solt 0'10 "

COMENTARI

Primera ideologia electoral

El Regionalisme català, que 's glorieja d' ostentar les traces fisonòmiques de Catalunya com cap altre partit polític, es el que com cap altre també, pot atribuir-se l' heretatge del esperit nacional de nostra terra, siguent en consecució el paladi més esforçat del idealisme de la raça catalana.

Al fer el Regionalisme la seva aparició, amb tots els impulsos i energies d' una vigorosa joventut, contrasta amb les corrupteles vergonyoses d' una política que ha portat a l' Espanya al caire del abim.

Ell al costat d' aquesta Espanya castellanista, es com la vida en relació a la mort; es com un raig de llum entre tenebres; es com una flor d' esperança entre la cruessa de tristos desenganys.

I aixís com les doctrines puríssimes i salvadores del Cristianisme posaren més de lleu l' ignominia i la corrupció de la civilització del paganisme, aixís també els principis nacionalistes amb tota la seva joventut i amb tota la seva vitalitat, contrasten més vivament amb les corrents nefandes del centralisme espanyol i amb totes les corrupteles d' una política de vergonyes i d' immoralitats.

Després d' aixó la consecució inevitable se succeeix fàcilment, repetint-se el fenomen de tots els temps. Contra l' idea nova i potent s' hi congrien per a combatre-la totes les passions mesquines; contra les veus redemptores s' hi alcen totes les furies i tots els interessos bastards de les colles xucladores i paràsites.

Aquest fenomen se repeteix ara una vegada més, al apropar-se les eleccions generals. Els Governos de Madrid, adalids de l' Espanya corrompuda, representants lligitims de l' esterilitat funesta del geni castellà de trescents anys; se reviscolen per a donar la batalla.

El Govern de Madrid impotent i repulsiu davant del poble que sent ansies regeneradores, busca apois i s' alia amb les desferres descastades del catalanisme, amb la turbamulta dels fracassats, dels envejosos, dels vividors a costes del país.

I de bracet amb totes aquestes genis va el Govern de Madrid a donar la batalla, la batalla contra Catalunya, contra el regionalisme català que s' alça com unic lliberador de la trista Espanya decadent.

El Govern de Madrid amb tota la desaprensió en ell característica, vol apel·lar a tots els recursos que li puguin apropar un xic més la victòria. I en aixó

si que l' historia dels Governos es brillant; d' aixó si que ells en son mestres; l' art de la camalleta, de l' adulteració de la voluntat del poble, de la corrupció d' aquesta voluntat, està al ordre del dia de la seva política.

El Govern de Madrid davant les eleccions i contra Catalunya, se prepara a totes les eventualitats i costi lo que costi vol guanyar. I ja ha començat tot un historial de vergonyes; ja ha començat a posar en joc totes les males arts electorals.

Els arcaldes populars de Puigcerdà, Vilanova i Calella, han sigut destituïts, per a posar-hi en son lloc als que siguin propicis a afavorir totes les corrupteles i s' avinguin a patrocinar tots els baixos procediments.

Els Governadors civils han rebut ordres, i com que el que paga mana, els Governadors preparen tots els ressorts de la política d' infamia.

Demanen actes en blanc com ha succeït a Vilademuls, coaccionen a arcaldes i secretaris, prometen ponts, escoles i carreteres... subvencionen a agents desaprensius...

La qüestió es guanyar la batalla a Catalunya, destruir el sentiment de la terra, el pur i genuí sentiment nacionalista.

Prò els Governos no coneixen prou bé a la gent nostra, no coneixen, no saben lo que val, la dignitat el poble català. Acostumats a actuar de tirans i dictadors se creuen que poden corrompre la conciencia del país, amb afalacs o amenaces, se creuen que 'ls catalans estem dominats per el sopor i l' inconsciencia de les gent de Ciudad-Real, d' Astorga o de Ponferrada.

Contra Catalunya, única salvació d' Espanya, s' hi estrellaran una vegada més els procediments de caciquisme. Aquest que ja semblava mort ha tingut una rebrotada amb aquest govern nefast dels Romanones i dels Alba, però el monstre, malgrat els seus set caps, li cauran tots en rodó, a l' escamesa noble de la Catalunya conscient, digne i laboriosa.

I es aquesta la primera ideologia electoral: Catalunya precursora d' una idealitat nova i salvadora, enfront de l' Espanya corcada, de viciosos resabis, d' aquella mateixa Espanya dels temps de Carles IV, del temps dels pronunciaments militars, i de la pèrdua de les colonies.

PONS

. . D' ELECCIONS . .

El Reformista torna a reincidir. No content d' haver-se burlat en el penúltim número del candidat per Vilademuls el senyor Ballbé de Gallart, atribuint an aquest senyor una serie de condicions tals que 'l convertien en un veritable geni, que en la seva derrera edició, torna a llençar ridícols ditirambes per a lloar aquella elocució avassalladora d' un

home que gairebé no parla, i per a ponderar els coneixements d' agricultura del senyor de Gallart Ballbé.

Prò ara ja hem descobert la cosa, confirmant-se aquella sospita de que la gazetilla es de les que *supliquen la inserció*, car no sols se limita a donar-se un *bombo* extraordinari, sinó que com a mena d' anunci, publiquen *El Reformista*

i *Heraldo de Gerona* el lloc i les hores on reb les visites del senyor Ballbé de Lluís.

Extranyem que sols els dos periòdics esmenats, publiquin aquest *anunci* que es probable que no sigui gratuït.

* * *

En la seva campanya de propaganda el senyor Gallart i de Ballbé, va acompanyat del arcalde de Girona Sr. Llobet, i dels carlins senyors Marqués de la Torre i Font i Fargas.

* * *

Esauà va vendre la seva herencia per un plat de llençies. Judas l' Iscariot va vendre a Jesucrist per 30 denaris.

Hi ha polítics desaprensius que treballant perque se voti a un candidat, venen les seves conviccions i la seva honestitat política, per un plat de centes pessetes.

Oh l' integritat del ideal!

* * *

Es curiosa la campanya que 's fa en el districte de Vilademuls contra el senyor Rahola, per part d' homes completament desprestigiats.

Dels tòpics de mala fé que s' usen i que 'n succesives ocasions hi dedicarem el comentari que 's mereixen, ens havem de referir a l' acusació que 's llença contra el futur diputat regionalista per Vilademuls.

Se fa difícil compendre que hi hagi gent que seriosament se 'n convenci. Sols podem creure que una obsessió, que una mania persecutoria, que la conciencia del fracàs en la vida, puguin suggerir tan puerils com perfidioses argumentacions (?) *Mons parturiens?*...

Se diu als electors més dominats pel proselitisme que 'l senyor Rahola es francòfil; que va anar a Perpinyà a predicar contra coses molt series al costat del Bisbe monsenyor Carselade i del consul espanyol.

...Et nascetur ridiculus mus...

Fins ara estavem acostumats a sentir a dir que per a un home dir-se catòlic debía portar el *placet* de determinats gremis polítics, ara per manament d' aquestos l' heretgia es germana de la francofilia. Sobre els francòfils profereixen l' *anatema sit*.

¡Curiosa manera de dogmatitzar!

I encara molts ignorants diuen que sí amb el cap i s' avenen a servir d' instruments als desaprensius, que tenen la vista fixa en la satisfacció dels seus egoïsmes.

* * *

Porqueras es un poble aprop de Banyoles, que pertany al districte de Vilademuls, i com la majoria dels pobles, *Porqueras* no té escola, degut principalment a la deixadesa dels Governos que respresenta el senyor Ballbé. Però *Porqueras* vol escoles de totes passades i el candidat lliberal, que ara se li han despartat grans enamoraments a la terramare, grans desitjos del bé dels pobles, com caballer gentil s' ofereix per redimir-los de la pobresa i ofereix... no sis mil pessetes que demanen els de *Porqueras*, posades de la seva butxaca i previ dipòsit, sino... la paraula de que 'l

Comte de Romanones escriurà fent promeses.

I (pàsmat llegidor benèvol) els de *Porqueras* han cantat victoria i estan disposats a creure les promeses interessades del President del Concell, que certament no deura quedar-se curt.

Son en veritat ignocents els de *Porqueras*, però amb la seva candidesa ja trobaràn el desenguany, d' homes que s' acosten i afalaguen als pobles sols quan els necessiten, car si no fòs aixís ni s' hagueren recordat de *Porqueras* com fins ara ho han vingut demostrant.

Com tampoc se 'n recordaran homes completament sobrevinguts com el senyor Ballbé, i qual amor a la nostra terra es tan sospitós.

Encara, que 'ls vots de *Porqueras* pel senyor Ballbé, no faràn més que contribuir a que 'l seu paper en les eleccions no sigui tan trist.

Diuen com a nota còmica, de les moltes que no abandonen al senyor Ballbé, que aquest al escoltar la petició dels interessats veïns, va limitar-se a somriure, i fent un veritable esforç *aturándose las guías del bigote* va dir seguides aquestes paraules: «Prò amics, si lo que 'm demaneu no es més que una *porqueria!* Compteu amb mi i amb el Romanones, que será un fet. No faltava sino».

Lo que no 's diu es que si després d' aquest esforç, se senti fadigat, o arrenca a corre.

Tot es possible!

* * *

Ha provocat l' hilaritat de tothom l' anunci de que 'l senyor Torras Sampol, qual historia política es com el protestantisme una veritable historia de les variacions, anava a presentar-se a Santa Coloma contra En Ventosa.

Diu tothom que ja ha redactat una retirada honrosa i prudent.

Quan la guilla...

* * *

Senyor arcalde: desitjaríem sapiguer a qué anava destinada una màquina dactilògrafa i un empleat municipal, que foren portats al Govern Civil.

No creiem que estigués relacionat amb les eleccions, ni que fòs per manament vostra. Convé dir aixó perque no hi hagi sospites.

* * *

El Sr. Fournier ha sigut proclamat fill adoptiu de Verges, Jafre i l' Armentera. Si aquesta norma continua en el districte de Torroella, el Sr. Fournier será el legit per unanimitat.

Sembla que davant de tot aixó els maurins de Girona arrufen el nas al veure com hi ha perill de que les seves esperances úniques, se 'n poden anar fàcilment riu avall.

* * *

Va dibuixant-se el plantejament de la lluita electoral per el districte de Girona.

A més del Sr. Farnández del Pozo, ha fet la seva re-aparició D. Joaquim Dualde, il·lustre catedràtic de Dret Civil de l' Universitat de Barcelona.

Per fi el partit tradicionalista ha designat el seu porta-estandart en la veïna lluita. Es com ja havíem dit en anteriors

edicions, D. Josep M.ª Vilahur, ex-diputat provincial.

La confirmació d'aquesta nova, ha sigut acullida amb comentaris molt diversos.

Nosaltres per la nostra part, ens alegrem de que 'l partit tradicionalista hagi fet semblant elecció, en la persona d'un home molt conegut per ser del país.

D. Pere Rahola i Molinas, té establertes les seves oficines electorals al Carrer Nou—52 a Figueres, i a Girona en el «Centre Catalanista» Pl. Independència—16—entresol.

LA CREUADA

Bé en mereix el nom, l'actuació política que arreu de Catalunya es propaga en defensa i glorificació d'una tan pura idealitat com és la Llengua.

Tota la nostra terra—la treballadora, la egoïsta (!),—s'és alçada de indignació i de fervorosa amor, empunyant com una palma invicta, la senyera de la nostra autonomia espiritual: la Llengua.

No com en altres temps de poixança diuen els nostres batalladors: «¡Desperta ferro!». En plena batalla la host nacionalista invoca com un talismany prodigiós una arma de generositat: la Llengua.

Cal esbremar el verí amb molt compte de no matar la cuca—pobre cuca impulsiva, esclava del seu instint, més que ferotge, malcarada de paupertat!—Deseu la faç, segadors. Deseu la falç i colliu la rosella, encesa com una besada d'amor: la Llengua.

Ella dóna el to a les messes. Ella és la sang, la petita glopada de sang que colóra les espigues del treball persistent. Ella és la sal de nostra terra. Ella la preserva de corrupibilitat. És un pòls d'esperit: la Llengua.

Tots els Ajuntaments de Catalunya cremen uns grans d'encens al seu altar. Els seus enemics no saben abstenir-se i s'ofereixen, per a major solemnitat de la festa, en dòcil holocauste incruent. A cada Ajuntament dos o tres senyors fan un paper ridícol i es sacrifiquen. Pobres titelles, cauen al peu de l'altar patriòtic i esdevenen un poc gloriosos dels reflexes de l'ara. Els dignifica en petjarlos, la nosrra alada guidora: la Llengua.

A Girona, la Ciutat Immortal, la flor de immortalitat no podia mancar-hi. L'Ajuntament de Girona ha fet acatament a la nostra parla, i gent conservadora ha dit que ells, també, abans que tota altra cosa, eren catalans. Cavaller gentil de la Creuada, en Santiago Masó, ha feta als gironins l'apologia de la Llengua.

Llengua Catalana, signe de contradicció, invencible senyera pacífica: tu abrantes arreu de Catalunya flames d'entusiasme. D'una banda a l'altra de la nostra terra els estols s'envien salutacions de germanor, desplegant-te en la calitja llunyana com un drap familiar. Teves són les llengües de foc que deia el poeta:

Vent de llevant boires empeny,
joh trovadors de Catalunya!
Damunt la mar que los allunya,
el Puig-Major veu el Montseny.

Mallorca veu el Montserrat
i si de nit no se colombrà,
ulls de claror donem a l'ombra,
posem-hi focs de germandat.

(De *La Veu de Catalunya*)

AGRE-DOLÇ

En la penúltima sessió del Ajuntament, en l'intent de discussió de la nova distribució d'assumptes de les Comissions, segons iniciativa del nostre com-

pany En Santiago Masó, els únics que no prestaren la seva conformitat a la reforma, foren el senyor Bassols i el Doctor (?) Sagrera, que donaren proves de l'uniformitat del seu criteri (!?), com si fòs un valor entés, quan era sols una predisposició, com una mena de fatalisme.

Prò realment tenia raó aquell amic nostre, quan comentant la paritat dels dos senyors esmentats, deia que mai s'havia vist tan justament acreditat aquell adagi:

Dios los cria y ellos se juntan.

Als enemics de la llengua catalana en el nostre Ajuntament els hi ha sortit un minço defensor: el Sr. A. B. N. (i no B. A. N.) des de *Patria*.

Amb una argumentació que no té res d'advocat sino de *leguleyo* s'atreveix a defensar que, sols per tolerància, poden enraonar i escriure en català nostres regidors i per a fonamentar la seva dita regira la Constitució de l'Estat a l'objecte de deduir-ne que, de lo contrari, les llengües estrangeres haurien de tenir la mateixa consideració que la llengua catalana, tan nacional com la que més, a pesar de que la seva ignorància li negui aital caràcter.

Çó de volguer equiparar els drets inalienables que les característiques ètniques del nostre poble tenen a manifestar-se en la vida municipal, amb els que poguessin pretenir ingerències extrangeres, és una flagrant fletstomia patriòtica que evidencia una indis. utilible manca de sentit comú o l'encegament ocasionat per una passió immoderada.

Quan en tota entranya catalana hi frissa un anhel fecond de renovellament és un anacronisme i un suïcidi l'aparició d'un nou cas patològic com el del senyor A. B. N. que se suma els representants d'una generació caduca i xorca, qual existència encare que lamentable en lloc de fer defallir esperona més i més als creuats de les reivindicacions patries.

L'article del Sr. A. B. N. hem de confessar sincerament que, per més que ens hagi fet riure, no ha deixat de fer-nos llástima. Perxó, com que hem de suposar la seva bona fé, el convidem a passar per la nostre redacció o ens oferim incondicionalment, per a ensenyar-li nocions de patriotisme i catalanitat que podrien ser-li molt útils per a no desbarrar i per a procluar-se d'una faisó més encertada i profitosa en la vida ciutadana.

L'orgue dels maurins s'escarressa en desvirtuar el pésim efecte produït en l'opinió per la descomposició de la minoria maurina de l'Ajuntament, amb ocasió de la proposició sobre la Llengua Catalana.

Tot el seu dalé consisteix en atribuir significació política a l'acord de referència i en acusar als regidors regionalistes de desatendre els interessos econòmics i administratius del municipi mentre s'ocupen de qüestions de llenguatge.

En primer lloc: la qüestió de la llengua no pot tenir significació partidista ja que és no més qüestió d'honor i dignitat de catalans. Si ells no'n tenen no és pas nostra la culpa. Nosaltres, mercés a Deu, no som maseils.

I en quant a l'acusació que dirigeixen a la minoria regionalista és completament injuriosa, ja que de les qüestions econòmiques i administratives s'ocupa tant o més que ap i, indubtablement, més i amb superior competència, que la minoria maurina, de la qual cap iniciativa profitosa ne surt i que està condemnada a no poguer fer res més que anar a penole de les aures.

Es tot una desaprensió el d'aquets escriptors qui volen atacar a tort i a dret sense altre base que la falsetat que posen en les paraules llur per a enganyar als incautes.

Heraldo de Gerona se queixa de la desorganització administrativa municipal, culpant-ne, amb la seva acostumada gosadia i mala fé, a n'els regionalistes.

Una de les coses que reireu és la ressent adquisició d'una obra d'art pictòric, la que *precisament*, no era gaire de l'agrado dels regionalistes.

I l'altre perquè suposa que la minoria regionalista advocarà per la concessió de la subvenció sol·licitada per l'«Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana», a l'objecte d'establir una Càtedra de Llengua Catalana en les Normals. Aquesta suposició és fonamentada. Decididament els regionalistes estan al costat de la Protectora, en la seva racional i patriòtica petició.

Lo que no fan els governs centrals, als quals cegament estan entregats els de l'*Heraldo*, com continuament ens ho fan saber, hém de suplir-ho nosaltres.

Si a ells no 'ls interessa que els catalans de l'avenir no's trobin, com molts dels d'aré, amb la vergonya de no sapiguer llegir ni escriure en la seva llengua; nosaltres no volém tant de mal als nostres fills i ens preocupém per llur pervindre. I apostém qualsevol cosa que el qui ha escrit lo que comentém no és català. I en aquest cas és vergonyós que s'atreveixi a parlar.

Però succeeix una cosa estranya i és que, a pesar de tanta faramalla per la bona administració municipal, res han dit de l'aument del 10 per 100 en els sous de tots els empleats municipals, ni per res se preocupan de que aquets compleixin estrictament amb llur dever i ¿qui dubta que no ho fan, quan entre ells n'hi há algún dels qui més contribueixen, amb l'incumpliment del seu dever, a que l'administració municipal estigui desatesa?

Veritat, senyors caciquistes, que tota la vostre inquina an els regionalistes és perquè la seva honrada intervenció en la cosa pública, us ha privat del mangoneix reproductiu que hi podia exercir?

Per als amics d'Urania

El cel tal com a primera vista se 'ns mostra

Caldría estar desposseït de tot sentiment estètic per a no restar confús i admirat davant l'esplèndida bellesa que 'ns ofereix el cel radiant en una jornada clara i serena.

El Sol, deü inmensa de llum i de calor brilla amb esclat incomparable com un disc enlluernador que plana demunt la terra vivificant-la amb l'ardentor del seu bès. I arreu del cel ont la nostra vista es pasi; el blau puríssim de l'atmosfera ens encisa per la seva suavitat i transparència. Heus' aquí un primer fenòmen que val la pena de que ens hi detinguem un curt moment. ¿Per que, siguent l'aire perfectament transparent, el veïem blau, quant mirem al cel o contemplem montanyes molt llunyanes?

La raó es que, siguent la llum diurna un compost de diferents radiacions lluminoses simples, (com pot comprobar-se descomposant un raig de sol mitjançant un prisme de vidre) cada una de les quals té el seu color propi (vermell, groc, blau, morat, etc.) i no siguent totes elles igualment transmissibles a través dels medis diàfans se compren que aquets prenguin el color de les radiacions lluminoses que amb mes facilitat els atrevessin; i perxó veïem blau l'aire en grans masses; verda, una làmina de vidre ben groixuda, etc.

Si bella i en tants conceptes admirable es la contemplació del cel mentre el Sol se troba per demunt de l'horitzó (1) ¿que 'n direm de l'hora misteriosa i recollida en que les clarors aurades de la

posta minven a poc a poc i les ombres solemniales de la nit que va apropant-se devallen de l'alçaria, mentres aquí i allà apareixen en l'immensa nau del cel es els que parpallejen en les infinites llunyanies del espai i qual nombre và creixent a mesura que la nit avença?

I, per fi, quan la fosca s'es ensenyorida de la terra; quan els darrers vestigis del cap vespre agonitzant han mort a Ponent, l'espectacle de la volta constelada es verament meravellós. Una munió incontable d'estels repartits en totes direccions del firmament, desde els mes brillants com *Sírius* ó *Cánopus* (2), fins els més modestos i apenes visibles de 4.ª o 5.ª magnitud, atrauen i captuen les nostres mirades amb la varietat de matços i canviants que ens ofereixen amb son cenitili (3), amb els magnífics colors que tots ells presenten, des de la blancor diamantina de *Vega* i *Rigel* fins la taronjada vermellor d'*Antares*. Hom resta embadalit davant tanta formosor i no's cansa de passejar els ulls d'una maravella a l'altre, pensant que poden esser aquets bells diamants que resplandeixen en la fondaria infinita del firmament: quin es l'esencia d'aquesta faixa inmensa de tènue lluminositat, anomenada *Via Lactea*, que abraça el cel en tota sa grandaria. Per quina raó la lluna canvia d'aspecte periòdicament i ens ofereix a voltes, un disc complet, de bella claror argentada, altres vegades un semidisc o, encare, una petita part del seu contorn, que recorda una fina tallada de meló. Perque, finalment, la cerquem endebades en el cel, en altres ocasions.

Si, com he dit al principi, caldría estar desposseït de tot sentiment estètic per a no extasiar-se enfront tanta bellesa, caldría aixís mateix, estar mancat, en absolut, d'esperit d'observació, per a no sentir-se intrigat per la succesió en que tenen lloc i es desentrotllen els fets o fenòmens siderals en la vida diària.

En efecte; nosaltres veïem eixir el Sol per Llevant cada matí i si el seguïm en sa carrera notem que després d'haver-se elevat en el cel en una certa mida, devalla en direcció a Ponent, per on se colga cada tarda. La claror va perdent-se poc a poc i la nit succeeix al dia.

Quan la nit es ben entrada i els estels brillan en la negror blavosa del espai, si ens fixem en algún estel brillant que s'oviri sobre el cel de Llevant, veurem com va alçant-se lentament i describint una curva semblant a la que ha descrit el Sol durant el jorn, devalla com ell, per fi cap a Ponent, per on desapareix també. La mateixa observació repetiríem amb la lluna en les nits clares en que aquest astre ens envia la seva llum tranquil·la.

En tots els estels que prenguem per objecte de la nostra atenció, comprovarem el mateix fet, amb la particularitat, digna de tenir-se en compte, de que, mentre descriuen aqueixes curves de Llevant a Ponent, sempre conserven entre ells les mateixes distancies respectives. De modo que, les figures que amb l'imaginació podríem formar, ideant línies que, unint varis estels mes o menys propers els uns dels altres, imitessin el conorn d'algun objecte conegut (un peix, un triàngul, un signe, per exemple) no varien mai d'aspecte; prova palesa de que, repetint lo que acabo de dir, la distancia que separa uns estels dels altres no canvia pas amb el moviment sensible de Llevant a Ponent, comú a tots ells.

Un fet, n'obstint, mereix fixar especialment nostra atenció. Si ens orientem en el faisó que tinguem el Llevant a nostra dreta i el Ponent a l'esquerra, i, del cel que tenim llavors al davant, ens fixem en una regió situada entre l'horitzó i el zenit (4) veurem que els estels que l'ocupan no's ponent mai, sino que, mantenint-se sempre per demunt de l'horitzó, descriuen cercles complets al voltant d'un punt, molt aprop del qual i tantost confo-

ment-se sensiblement amb ell hi ha una estrella molt més brillant que les que l'envolten, que ens apar completament in-mòvil. Es la Polar o estrella del Nort.

Una observació idèntica podríem fer, si, en lloc de mirar en la direcció indicada poguéssim traslladar-nos a un país de l'altre hemisferi, que estés situat a igual distància que el nostre del equador (2) (al sud de la República Argentina p. exemp.) i miréssim el cel de cara a Mitjorn, es a dir, amb el Ponent a la dreta i el Llevant a l'esquerra. Llavors veuríem també que un cert nombre d'estels descriuen cercles concèntrics al voltant d'un altre punt fixo del cel, que malhauradament no està ocupat allí per cap estel brillant.

En resú, tot passa com si el cel que nosaltres veiem fos una immensa esfera buida, que nosaltres situats en son centre veuríem de part de dins, com si la colòssal esfera girés al voltant d'un eix fixo, que l'atravessés en dos punts diametralment oposats. L'un d'ells estaria representat per la Polar o estrella del Nort; l'altre, per aquell punt despoblado del cel austral, de que he parlat.

Heus aquí tal com ens apar el cel a primera vista. ¿Correspon la realitat dels fets a lo que l'apariència ens mostra? Un altre dia ho veurem. No vull, avui can-sar-vos més.

B. CARRERAS

Membre de la «Société Astronomique de France»

(1) *Horitzó*.—Sensible es el cercle que limita la vista del observador. *Horitzó racional* es el pla geomètric que, a l'alçaria de la vista de l'observador, es perpendicular a la vertical. El primer varia segons el paratge on se troba l'observador. El segon es invariable, car, es una concepció teòrica.

(2) *Canopus*.—Hermosa estrella de 1.ª magnitud, pertanyent a la constel·lació de la Nau *Argos*, que brilla en l'hemisferi Austral. Invisible, per lo tant, per a nosaltres.

(3) *Cmilili*.—Es la tremolor que notem en les estrelles, que canvien incessantment i amb grant rapidesa de brill i de color. Es degut a una acció atmosfèrica i varia molt segons l'estat del aire.

(4) *Zenit*.—Es el punt del cel indicat per la direcció de la vertical o sigui el punt del cel que està demunt del nostre cap.

(5) *Ecuador*.—Es el cercle ideal que divideix la Terra en dos hemisferis (boreal i austral) determinant un pla geomètric que passat pel centre de la terra es perpendicular al eix de la mateixa.—Si prolonguem aquest pla farà de la Terra el cercle que determinarà al trobar l'esfera celesta, será l'equador celest.

Honorant lo de casa

Es per nosaltres un motiu de joia i de profunda satisfacció que no podem deixar de constatar, l'altíssima importància que nostre confrare de Barcelona La Ven de Catalunya concedeix al moviment artístic catalanesc que d'un quan temps ençà s'ha desvetllat en nostre Ciutat, del qual s'en farà ressó en un article eixit en sa «Pàgina Artística» dedicant-li fins i tot sa informació gràfica que la constitueixen tres belles reproduccions de les obres d'art que en motiu de l'«Any Nou dels Artistes» produïren els que se joren en nostre ciutat i un altre de la estrada de Athenea engarlandada de la faiso que ho estava el dia en que tingué lloc tan simpàtica festa.

El confrare barceloní parla tan encomiàsticament del desvetllar artístic de nostre ciutat diu tant belles coses en l'article de fons que no 'ns podem estar de trasmetre alguns paragrafs, anc que no sia mes que per a ajudar-los a amarar-se d'un sant orgull i estimular-los en l'amor i protecció de ço que aroma i floreix a casa nostra, una mica massa desamparat gairebé sempre i fins i tot desconegut manta vegada.

«Es un veritable esplet de cultura — diu l'articulista — el que avui s'esten i floreix davant la Catalunya tota: una xamosa vibració d'ordre espiritual que la fa trémer i commoure totalment: un fort desig i un càlid anheli que la encén en folls entusiasmes per les coses de l'esperit i que, sens dubte, és lo que la ageganta i la fa semblar amenaçant als ulls dels que somniën sols amb el viure mansuet i resignat de llur carcassa plena d'òssos i res més.

Realment la florida és hermosa, i és un fet aconhortador i ple de significació que aquesta no sia sols limitada a l'entorn de la gran urbs, que és allí on, naturalment, l'

adop hi és més abundant, per la munificència d'aquesta, sino que també es manifesti viva i efectiva aci i enllà de Catalunya, en aquella i en l'altra comarca, i per tot arreu amb una poixança i una sonitat fortament remarcables.»

Diu que es natural que Barcelona hagi estat en aixó la capdevantera pro també es cert afegeix que les demes germanes s'han sentit sotraquejades i han fet un xamós desvetllar.

«Aixó es lo que li ha passat a Girona — diu — la simpàtica ciutat dels carrers mig-evuls, la qual s'inquieta i esclata ja en belles iniciatives culturals, creant organismes que vetllen per les seves riqueses ancestrals a l'ememps que eduquen la joventut que puja mitjansant aquest poderós, formidable, utilitatge de la civilització moderna que se'n diu: Escola, Conferències, Biblioteca, Exposició, revista, etc.

La Girona d'avui es prepara i no hem de trigar molt a veure eixir d'ella homes que han de donar gran renom a sa ciutat nadiua, artistes, pensadors, industrials, obrers, que han de deixar una estela poderosa d'obres personalíssimes, en les quals anirán, sens dubte, a abeurar-hi l'esperit, les gèneres que vindrán.

Contribució poderosa, gairebé capital, per assolir tot aquest bell esdevenir, la hi està posant, no hi ha cap mena de dubte, la que es pot dir ha estat la propulsora de tot aquest moviment i preciós desvetllar, la cultura entitat «Athenea» que des de fa dos anys i mig està realitzant esforços admirables i una tasca tan brillant i meritoria com poques entitats puguin mostrar.»

En paraules plenes de entusiasme i bellament laudatories, s'explica en l'article que extractem, tota aquesta magnífica tasca, enumerant els més transcendents i importants dels seus actes que moltes voltes han sigut duts a realització am forta anterioritat als que, d'igual índole, han tingut lloc a Barcelona.

Aqueixa labor magnífica de la benemèrita Entitat gironina, li fá fer la següent consideració ben digna de ser tramesa:

«Així la novitat artística i la labor de purada dels ancestrals s'ha anat endinçant en l'ànima del jovent gironí; les novelles corrents d'art, secundades i conreades pels esperits més selectes de Barcelona i de Catalunya, s'han anat escolant vers les ànimes sedentes d'ideal dels novençans de l'antigua ciutat gironina, i així, poc a poc, però amb una gran fermesa i amarat d'un sant entusiasme, s'ha anat formant aquest nucli de joves artistes, que ha esclatat ja i que s'ha manifestat ara recentment, en una bella festa, mostrant i oferint graciosament les seves obres a la entitat que els ha amparat en senyal de profunda reconeixença.»

Finalment l'article s'clou fent l'elogi del art gironí que s' desplega en forma tan complexa com depurada i rendint-li tribut d'honor i admiració mitjansant uns mots de lloança que nosaltres agraiem de tot cor en nom dels artistes gironins.

Tant de bo que aquells, haguéssim de veure'ls novament estampats una i altre volta i que fós un esponent pujat el de la joventut inquieta que s'mou a casa nostra. Altre cosa no volem si be que doble ens plauria encare que del núcli s'passés a l'exercit sencer i d'aquest al conjunt de tota la ciutat i de tots sos estaments. Tots en la gran obra de l'enlairament espiritual del nostre poble, per a que fos un fet aquella xamosa visió del nostre confrare barceloní que sab veure a la nostra gloriosa nació tota florido i aromosa, per l'avenç cultural, fent de sa terra un verger ubèrrim «enveja dels que volentnos destruir no haurán fet altre cosa més que ajudar a sublimar-nos.»

CULTURA I ART

MUSICALS.—A «Athenea» la cultíssima entitat gironina, que tan alt posa el nom de la Ciutat, es celebrà el divendres de la setmana passada, un concert a carrec del tríu format per els joves artistes Lluís Bonaterra, Enric Sans i Emili Angelo.

Les obres que integraven el programa eren dels grans mestres Beethoven, Schumann i Saint Saëns, havent-hi ademés tres obres originals del nostre com-

patriota Bonaterra que ens honorà oferint-nos-en les primícies.

Si hem d'analitzar la labor dels tres artistes, haurem forsozament de separar an en Bonaterra que es un pianista d'una execució neta, que sent la música i té una portentosa manera de treure sonoritat al piano.

Durant tota la vetllada tingué guanyat el públic que amb emoció, seguia pas a pas, el seu meritíssim treball.

I si en Sans i l'Angelo tenien un company dotat de tantes bones qualitats, qué té d'estrany que el seu treball resultés un bon pòc confós i amb poca força, principalment interpretant la música Beethoveniana que porta un sentiment, una inspiració completa? En canvi en el Scherzo de Schumann i en les obres den Bonaterra, tan el violinista com el violoncel·lista demostraren que podien i sabien interpretar notablement la bona música.

En Bonaterra s'ens va apareixer com a compositor i hem de començar dient que les tres obres que formaven en el programa, son prou per a donar al artista una serie de triomfs esclatants.

Tant *Nocturn* com *Barcarola* com *Nostalgia* son acertades partitures on en cada una d'elles hi batega tota l'intensitat del titol. Així es troba el romanticisme del primer, bellament expressat, l'encís de la *Barcarola* plena de gracia i frescor i les notes de sentiment, l'emoció i l'anyorament de la *Nostalgia* resoltes d'una forma completa i acabada.

En Bonaterra pot estar segur que les seves obres han d'interessar i han de ser gustades per els públics exigents i li donarán dies de gloria.

Felicitem desde aquestes planes a la Junta de «Athenea» per haber-nos fet conèixer tres nous artistes i donem a aquests, una felicitació encoratjadora, tot esperant que amb l'estudi constant, arribarán a assolir interpretacions justíssimes. I an en Bonaterra una encaixada i un Visca Catalunya!

L'ULTIMA PASTORAL DEL DOCTOR TORRAS I BAGES.—Hem rebut, amb el sagell del Bisbat de Vi h, un exemplar de «La Ciencia del Patir», la Pastoral póstuma de l'inmortal Bisbe de Catalunya. Ens limitém avui a remenjar l'ofrena, car un dels nostres més estimats col·laboradors s'ocuparà de la mateixa amb deteniment i competència.

CLARI.

DE LES PETITES MARAVELLES GIRONINES - - -

EL POT D'AUFÁBREGA

En el carrer estret i tortuós de pedres punxantes i desiguals, i regna la suau quietud de la vida reposada. La casa rònega, com un petit temple de pau i de dolcesa, riu per les seves finestres des de on l'aufábrega humil, reconfortada per l'oratge tebi del cap-vespre, tot estremint-se per una renovació de vida, posa noves fulles i mostra al bell cim de la feble tija un esclat de flors diminutes.

Ja de bon matí, quan encara la rosada tremola en ses fulles, reb com una besada els raigs primarencs del sol ixent, que com tendre companyó no l'abandona fins a l'hora de la posta, quan s'amaga rera les montanyes coronades per cel·leges puríssimes.

Y mentrestant la bona velleja de front arrugat, cada jorn quan el crepuscle porta l'presentiment de la fosca que avença, recolzada en l'ampit d'aquella finestra riallera com el murmuri de l'aigua riu

avall, contempla amb la serenitat del que viu sense pena, aquella petita maravella, que com a despedida del dia morent omple l'espai d'un baume que evoca els odors de claustre gòtic arredossat a la falda del vell monestir. I després quan amorosa i sol·litaria la bona velleja, rega la planta amb una pluja fina, ella esbojarrada per una joventut inquieta, tota se cimbreja i amb ardenta follia exala més abundosa que mai aquella flaire que porta en dipòsit...

I la velleja de front arrugat, contrau sos llavis descolorits, en una ample rialla, mentres en ses genives nudes hi branda tot anyorant-se una sola dent llarga...

Prò el cruent sacrifici s'acosta, i la bona velleja tremolant d'emoció, escappa els brins més nodrits d'aquella aufábrega tan estimada... Al endemà — diada del gloriós San Bernat — tota xopa d'aigua espargida en ses fulles, es posada en una bassina i repartida en l'Iglesia del vetust convent de clausura, mentres el sol envolta amb sos raigs primarencs a l'Hostia sagrada que s'enlaira entre núvols de daurada polcina.

L'aufábrega colpida d'amor divinal, llençant tot el seu baume, contrau les fulles minúscules i mort...

Amb les ventades inclements de la tardor, en aquella finestra abans riallera, sols hi queda com a record de lo que fou, el rovellat pot de llaua... la bona velleja de front arrugat mira contristada a l'aufábrega pansida i resseca... Una llagrimeta suau com una manyaga, atrevessant les sinuositats de la cara, cau sobre els restes de la planta estimada...

Per la bona velleja aquella mort es com un exemple, com un crit previsor. Ella pensa en lo que representen aquelles arrugues del front, i aquella dent llarga que branda tot anyorant-se, rera de sos llavis, ara contrets per tristos presagis.

JHOT FLICK.

ADVERTIMENT ALS SUSCRIP-TORS DE LA CIUTAT.—Hem rebut varies queixes pel repartiment del nostre darrer número. Les deficiències que s'han notat no son degudes ni a nostre negligència ni a la dels nostres reparidors. Dissortadament la desgracia sembla haver-se ensenyorit alhora dels dos que tenim, lo que és causa de passatgeres deficiències que tots lamentém i que, si Deu vol, serán de curta durada. El qui deixi de rebre el periòdic, serveixis reclamar-lo en nostra Administració.

En les notes «D'eleccions», hi ha una errada que debèm esmenar: diu un plat de centes pessetes quan lo que deuria dir es un grapat de centes pessetes. Lo qual no es lo mateix.

Corones dentals Audouard

de 2 i Kts., fetes a mida i colocades en dos hores, estalviant viatges i visites inútils.—De 20 a 30 pessetes.

Estudis i dictàmens radiografics d'anomalies de la dentició en els infants i d'enfermetats dels ossos i demés desordres de les sinuositats bucales

PONTS - BRIDGES - INLAYS

i treballs d'ora preus convencionals.

St. Francisco 12-ter. -- GIRONA

GRAN FÀBRICA

d' Aiguardents,
Licors,
Aixarops,
Vermouth,
i vins selectes
de

JAUME REGÁS

Pont Major de Girona

Grans premis en les Exposicions universals de París (1878) i de Barcelona (1888)

SOMBRERERIAde **RAIMONDA CREUHET**

Rambla Llibertat-22-(Sota les voltes)

Gran assortit de sombreros i gorres de totes classes.

Trajos per a nens**F. SOLÀ****Optic i Joier**

Rambla de la Llibertat, - 26

GIRONA**Busquets i Llapart****BANQUERS**

Ciutadans 5 i Ferreries Velles 6. — GIRONA

Telefons: Urbà, 88 - Interurbà, 53

Comprém i veném, a l'acte, tota classe de valors nacionals i estrangers.

Realitzém, amb gran ventatja, totes les operacions de

BANCA, BORSA, CANVI, VALORS i CUPONS

Dalman Carles,
Plà i Cia.

Editors. -- GIRONA

Fabrica de Galetes i Biscuits

DE

SALVADOR PLAJA

Premis en les Exposicions Internacionals del Tibidabo i de Barcelona

Telèfon 204 - Figuerola 33.-GIRONA

PERE M. CARRÉ

Habilitat de Classes passives, de Presons i de Sanitat

CENTRE ADMINISTRATIU

Representació d'Ajuntaments, fabricants i particulars.

(Unic despatx amb consulta gratis als Ajuntaments)

Representant en Barcelona i Madrid

Carrer de la Força, 8, 1er.-Girona

Telefon interurbà núm. 40

ESMERAT SERVEI D' AUTOS
I COTXES DE LLOUER

DE

J. PLÉ, BOSCH Y Cia.Ciutadans, 10 i Ronda Figuerola
Telèfon 221 Telèfon 236

Especialitat en carruatges per a empreses particulars i oficials, casaments, bateigs i enterraments, etc., etc.

Economia en els preus

GRAN ESTABLIMENT
de **MANUEL PUJADAS**

Antiga CASA BONET, fundada en 1840

Abeuradors 10 i 12

Rambla de la Llibertat, 39
GIRONACamiseria, Merceria, Perfumeria, Llenceria,
Optica de Precisió

mnens assortit en Corbates, Teixits i genres de punt per a la temporada d'hiveru
ESPECIALITAT EN ELS ENCÀRRECS

SABÓNS*Barangé***BARCELONA,
GRANOLLERS, GIRONA****Alfred Ferrer****SASTRE-MODISTO**Plaça Constitució, 4, 1er
i Plaça Bell-lloch, 2, 2^{on}**GIRONA****IMPREMTA
I LLIBRERIA****D. TORRES****OBJECTES
D' ESCRITORI****GIRONA PL. CONSTITUCIO, 9****SASTRERIA SMART**de **J. Fernandez**

Ciutadans - 18

Tall inmillorable.
Les mes altes novitats
en tota temporada

Perruqueria de
R. CARBÓ

Ciutadans, 16 (Hotel Italians)

Especialitat en el tall del cabell i barba

Servei esmerat
i antisèptic.

Abonaments
especials

Estanislau Aragó

Procurador dels Tribunals

Ciutadans -- 5. -- GIRONA

De 9 a 12 i de 6 a 9

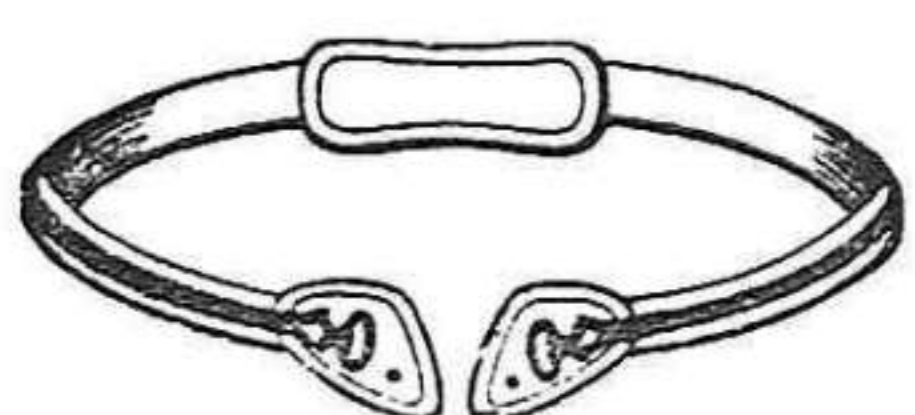
Josep M.ª Riera i Pau

Metge Especialitzat en Malalties de

GOLA, NAS i ORELLES

Consulta de 9 a 12

NOU DEL TEATRE - 1 - 1er.
(cantonada a la plaça del Vi)

LA CREU ROJAFARMACIA
ORTOPEDIA
PERFUMERIA**F. de A. Roca**

Gabinet Ortopèdic per a la col·locació de tota mena d' aparells per a corregir les deformitats del cos humà.

Especialitat i grans existències en

Braguers i Faixes ventrals

SERVEI PERMANENT

Plaça del Oli. - Girona

EL GIRONÉS

PERIÓDIC SETMANAL

Política, Literatura, Art, Ciència, Informació Local i Comarcal

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Girona trimestre	1'50 ptes.
A fora	2'00 "
Numero solt	0'10 "